

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะต่อเนื่องไปถึงการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) มุ่งเน้นที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในสถานการณ์ปัจจุบันประเทศกำลังต้องการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านอื่น ๆ การที่จะมุ่งพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจำเป็นต้องพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถตลอดจนทักษะในวิชาชีพต่าง ๆ รวมทั้งมีจริยธรรม คุณธรรม อันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงกล่าวได้ว่าการศึกษาคือปัจจัยสำคัญที่จะช่วยพัฒนากำลังคน สร้างคนให้มีคุณภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศ การให้การศึกษาที่ดีแก่พลเมืองถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกประเทศต้องคำนึงถึง การจัดการศึกษานั้นมีหลายระดับ แต่การจัดการศึกษาให้กับเยาวชนระดับมัธยมศึกษา นั้น นับว่าเป็นช่วงที่มีความสำคัญ เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคต เป็นจุดชี้ชะตาคนที่จะก้าวเดินไปสู่ถนนอาชีพต่าง ๆ ตามความถนัดและความต้องการของนักเรียนแต่ละคน

ผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้ที่มิบทบาทและหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากรในโรงเรียน ทั้งครูอาจารย์ บุคลากรสนับสนุน รวมทั้งนักเรียนด้วย งบประมาณในการจัดการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนการบริหารจัดการ เพื่อให้การดำเนินงานจัดการศึกษาเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร นักเรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา ส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมแบบไทย เลื่อมใส ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีวิสัยทัศน์กว้างไกล รู้จักใช้และพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีหลักในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ มีทักษะการบริหารงานตลอดจนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งระดับชาติ และระดับสากล

ผู้บริหารโรงเรียน เป็นแบบอย่างและผู้นำในการพัฒนา เพื่อให้ครูอาจารย์ บุคลากร ในโรงเรียน ตลอดจนนักเรียนยึดถือเป็นตัวอย่างที่ดี เพื่อผู้บริหารโรงเรียนได้มีการพัฒนาตนเองอย่าง

ต่อเนื่องแล้ว จะส่งผลไปถึงการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การส่งเสริมนักเรียนด้านกีฬา ศิลปวัฒนธรรม ด้านภาษาต่างประเทศ ด้านคอมพิวเตอร์ ด้านสวัสดิภาพ ฯลฯ ทำให้การดำเนินงานมีคุณภาพและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเอง เพราะว่าผู้บริหารเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับผู้อื่น ในการตัดสินใจทั้งในด้านนโยบายและการปฏิบัติ เป็นผู้ใช้อำนาจการบังคับบัญชาเพื่อตรวจตราว่า การปฏิบัติงานเป็นไปตามที่ได้วินิจฉัยสั่งการหรือไม่

การพัฒนาตนเองของผู้บริหารต้องอาศัยความตั้งใจแน่วแน่ของผู้นั้นในการพัฒนาตนเอง คือ ตั้งใจที่จะฝึกฝนตนเองให้ทันกับเหตุการณ์ เปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นแบบกันเอง ศึกษาหาความรู้และความคิดเห็นแบบกันเอง ศึกษาหาความรู้จากเอกสารและอื่น ๆ ตามความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับนโยบาย และโครงการของงานที่ทำอยู่ในความรับผิดชอบโดยตรง และที่เกี่ยวข้อง ติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ภายในและภายนอกประเทศ โดยอาศัยหนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อสารมวลชนอื่น ๆ ศึกษาทางไปรษณีย์ในวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานหรือความรู้อื่น ๆ เข้าร่วมประชุมสัมมนาเมื่อมีโอกาส หาโอกาสศึกษาต่อและดูงานทั้งภายใน และภายนอกประเทศเป็นครั้งคราวเข้าศึกษาบางวิชาในสถาบันอุดมศึกษา เป็นสมาชิกของสมาคมทางวิชาการหรือองค์การที่นำสนใจอื่น ๆ และนอกจากที่ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองแล้ว ต้องพัฒนาองค์การอีกทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาด้านวิชาการ งานวิชาการถือเป็นหน้าที่อันสำคัญยิ่งอันหนึ่งของการบริหารการศึกษา หรือการบริหารโรงเรียน เพราะวิชาการเป็นเป้าหมายอันสำคัญที่เกี่ยวกับการเรียนโดยตรง การพัฒนาวิชาการจึงเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา หรือโรงเรียน เพื่อดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพมากที่สุด บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดในการส่งเสริมวิชาการในโรงเรียนก็คือ ผู้บริหารในการปฏิบัติงานในโรงเรียน ผู้บริหารมีงานหลายด้านจึงจำเป็นต้องมีระบบของการบริหารที่ดี และบริหารตามสายบังคับบัญชา ผู้บริหารต้องมีหลักการและระบบพอสมควร ความร่วมมือในการทำงาน และการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติเริ่มสร้างสรรค์งานวิชาการ ให้ปรัชญาการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีการติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ มีการวางแผนก่อนเริ่มดำเนินงาน เป็นการกำหนดนโยบายวิธีการปฏิบัติ จัดบุคลากร และแผนการปฏิบัติงานผู้บริหารจำเป็นต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ทั้งงานที่เกี่ยวกับเนื้อหา และกิจกรรมเสริมหลักสูตร จุดสำคัญของการพัฒนาที่คือ การให้เสรีภาพทางวิชาการและจัดบรรยากาศทางวิชาการให้มากขึ้น

2. การพัฒนาด้านจิตใจ จริยธรรม และคุณธรรม ผู้บริหารที่มีการพัฒนาด้านจิตใจจะเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ คือ ทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและส่วนรวมได้ดี ยิ่ง สามารถบริหารและกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดผลผลิตแก่โรงเรียน และสังคมอย่างเต็มความสามารถ มีกำลังใจ มีความกระตือรือร้น และมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง รู้จักพักผ่อนหย่อนใจ มีความอดกลั้น มีความบากบั่น เป็นผู้บริหารที่มีความสามารถในการดัดรู้ และเผชิญกับชีวิตอย่างมีความสุข มีความคิดสร้างสรรค์ พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ตนประสบได้อย่างดี กล่าวกันว่า “จิตใจที่เข้มแข็งย่อมอยู่ในร่างกายที่สมบูรณ์” รังสิมา บุญชัย (2535, หน้า 60) จากแนวคิด จาโฮดา (Jahoda) กล่าวถึง ลักษณะของผู้มีสุขภาพจิตดี คือ

1. มีทัศนคติต่อตนเองถูกต้อง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และเข้าใจตนเองดี
2. พัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น
3. มีแนวความคิด ความรู้สึก และการกระทำที่สอดคล้องกัน
4. สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ใน

หลักของศีลธรรม กฎที่ว่าด้วยความประพฤติ และพฤติกรรม ระเบียบ แบบแผนหรือรับนโยบาย โดยผู้บริหารต้องมองถึง “อะไรควรเว้น อะไรควรทำ อะไรผิด อะไรถูก อะไรดี อะไรชั่ว” ฉะนั้น ต้องมีการพัฒนาด้านจิตใจจริยธรรม และคุณธรรมแก่ผู้บริหาร เพราะผู้บริหารยังขาดความยุติธรรม การทำงานไม่โปร่งใส ผู้บริหารควรพัฒนาตนเอง โดยนำหลักจริยธรรมการนำมาปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างและจัดการเรียนในองค์กร ในสังคม ให้สามารถทำงานและดำเนินชีวิตร่วมกันได้อย่างมีความสุข

3. การพัฒนาด้านทักษะการบริหาร การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในการบริหารการศึกษา จำเป็นต้องมีผู้บริหารที่ฉลาด มีความรู้ความสามารถ มีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยอาศัยหลักการ และทฤษฎีการบริหารมาใช้ให้เกิดประโยชน์ รู้จักขอบข่ายหน้าที่งานที่จะต้องปฏิบัติ ตลอดจนมีความสามารถที่จะนำความรู้ที่ไปประยุกต์ใช้ในงานได้อย่างดี ผู้บริหารหน่วยงานทุกระดับจะต้องมีทักษะการบริหารด้านความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานจะต้องมีทักษะการบริหารในด้านนี้มากที่สุด สามารถเข้าใจโครงสร้างการบริหารหน่วยงานของตนเองและมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของตนกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร คือ ผู้บริหารขาดทักษะของการบริหาร โดยขาดภาวะของผู้นำ ขาดความรู้ และไม่มีความสามารถ หรือขาดประสบการณ์ต่างๆ ใช้อำนาจบาทใหญ่ เผด็จการ มีอำนาจการสั่งการก็จะสั่งอย่างเดียวโดยไม่มียุติผล ไม่ดูอะไรผิด อะไรถูก ผู้บริหารบางคนไม่ค่อยอยู่โรงเรียน ดิฉันประชุม อบรมสัมมนา ไม่ค่อยช่วยแก้ไขปัญหากับโรงเรียน หรือผู้บริหารบางคนมีธุรกิจข้างนอก โดยทำธุรกิจส่วนตัว

เป็นหลัก แบ่งแยกหน้าที่ของตนเองไม่ถูก ก็ทำให้โรงเรียนนั้น ๆ เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ผู้บริหารที่ดีต้องมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน การทำงานให้เป็นที่ยอมรับ เลื่อมใสศรัทธาของผู้ร่วมงาน ก็เป็นปัจจัยสำคัญของการบริหาร การฝึกฝนและการปฏิบัติงานของผู้บริหารขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น ทักษะความรู้ความสามารถ ความเข้าใจในหลักของการบริหาร (ประชุม รอดประเสริฐ, 2526, หน้า 2)

ผู้บริหารควรแสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้ตนเองอยู่เสมอและต้องกระทำไปโดยไม่หยุดยั้ง การพัฒนาตนเองทำให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ก้าวทันโลก ทันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา การพัฒนาตนเองของผู้บริหารสามารถทำได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การเข้ารับการฝึกฝนอบรม ฯลฯ

การพัฒนานุคลากรมีส่วนช่วยการพัฒนาองค์กรและการพัฒนาตนเอง กล่าวคือ การพัฒนานุคลากรจะเป็นแรงกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ทั้งนี้ เมื่อนุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถ และเกิดทักษะในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว การพัฒนาการศึกษาก็ประสบความสำเร็จ ส่งผลถึงการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ด้วย ในส่วนการพัฒนาตนเองของบุคลากรนั้น บุคลากรมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ทำให้ได้รับการยอมรับนับถือ และส่งผลถึงความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่อีกด้วย

จากสภาพดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรจะได้ทำการศึกษาถึงแนวปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาว่า มีแนวทางการปฏิบัติและการบริหารพร้อมในการพัฒนาตนเองมากน้อยเพียงใด เพื่อช่วยให้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ใช้ในการพัฒนาตนเองที่จะยกระดับของการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นไป

4. การพัฒนาด้านสุขภาพ การพัฒนาทางด้านสุขภาพของผู้บริหาร ผู้บริหารส่วนมาก เมื่อได้เป็นผู้บริหารอายุก็จะมากขึ้น ปัญหาเรื่องของสุขภาพก็ตามมา โดยเฉพาะโรคภัยไข้เจ็บ ต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหาแก่การบริหารงาน เพราะสมรรถภาพทางด้านร่างกายลดหย่อนลง การมีสุขภาพที่ดีทั้งสุขภาพของร่างกายและจิตใจ บุคคลที่มีสุขภาพดีต้องมีลักษณะดังนี้

- 1) ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บทั้งทางด้านร่างกาย และทางด้านจิตใจ 2) มีการพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจอย่างเหมาะสม 3) ยอมรับสภาพความเป็นจริงของตนเอง ควรรักษาสุขภาพของตนเอง โดยการไม่ สูบบุหรี่ ไม่ดื่มสุรา ทำจิตใจให้สบาย หมั่นออกกำลังกายอยู่เสมอ จึงได้ศึกษาถึงผู้บริหารว่า สมรรถภาพร่างกายหรือสุขภาพที่ไม่แข็งแรง นั้นจะเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานมากน้อยแค่ไหน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาถึงเรื่องของสุขภาพ และเพื่อให้ผู้บริหารได้พัฒนาด้านสุขภาพของผู้บริหาร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหาร
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการพัฒนาค้นเองระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนเพศชายกับผู้บริหารโรงเรียนเพศหญิง
3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่ากับผู้บริหาร โรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี
4. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนที่มีประสบการณ์มากกับผู้บริหาร โรงเรียนที่มีประสบการณ์น้อย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

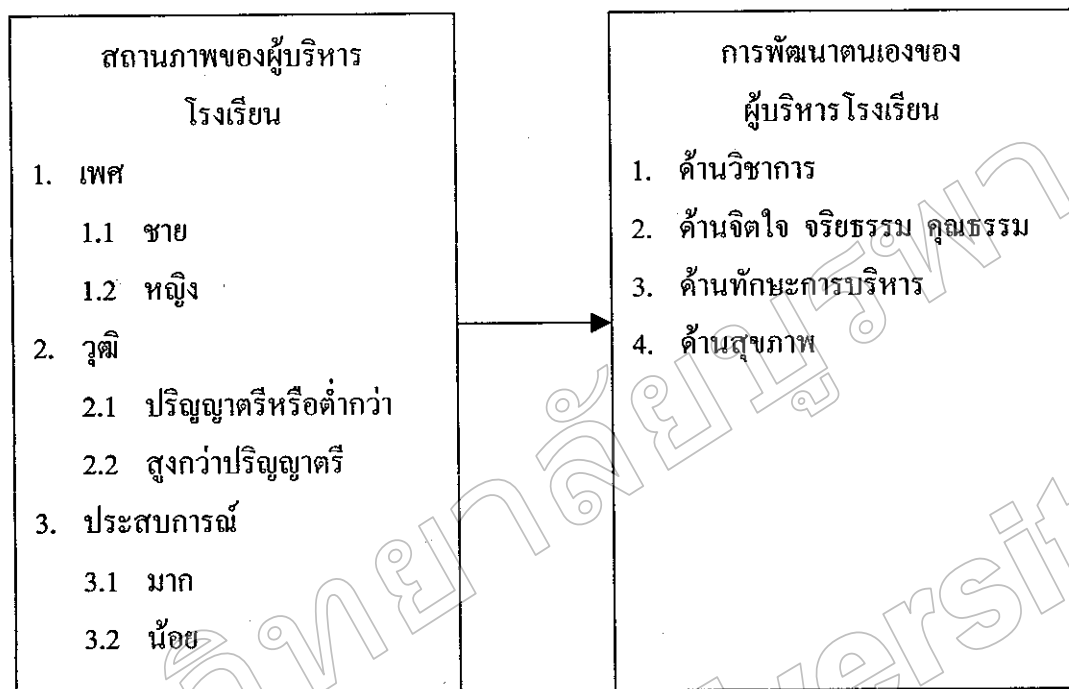
1. ข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัย อาจเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ใช้พัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพในการบริหารงานยิ่งขึ้น
2. สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด อาจใช้เป็นข้อมูลสำหรับจัดอบรมพัฒนาผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดกรมสามัญศึกษา
3. กรมสามัญศึกษา อาจใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาแต่งตั้ง และพัฒนาหลักสูตร สำหรับอบรมผู้บริหารสถานศึกษา

กรอบความคิดในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับแนวคิดในการพัฒนาตนเองของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ใน 4 ประเด็น ดังนี้คือ การพัฒนาด้านวิชาการ ด้านจิตใจ จริยธรรม คุณธรรม ด้านทักษะการบริหาร และด้าน สุขภาพ โดยศึกษาจากความต้องการของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่ และได้จำแนก สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การ บริหาร เป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังกรอบความคิดการวิจัยดังต่อไปนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบความคิดการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

- ขอบเขตของเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไว้ 4 ด้าน คือ
 - 1.1 การพัฒนาด้านวิชาการ
 - 1.2 การพัฒนาด้านจิตใจ จริยธรรม คุณธรรม
 - 1.3 การพัฒนาด้านทักษะการบริหาร
 - 1.4 การพัฒนาด้านสุขภาพ
- ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 437 คน
- กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 206 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling)
- ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่
สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

4.1.1 เพศ

4.1.1.1 ชาย

4.1.1.2 หญิง

4.1.2 วุฒิทางการศึกษา

4.1.2.1 ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า

4.1.2.2 สูงกว่าปริญญาตรี

4.1.3 ประสบการณ์ในการบริหารงาน

4.1.3.1 ประสบการณ์น้อย

4.1.3.2 ประสบการณ์มาก

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการการพัฒนาดตนเอง 4 ด้าน ดังนี้

4.2.1 การพัฒนาด้านวิชาการ

4.2.2 การพัฒนาด้านจิตใจ จริยธรรม คุณธรรม

4.2.3 การพัฒนาด้านทักษะการบริหารงาน

4.2.4 การพัฒนาด้านสุขภาพ

คำถามในการศึกษาค้นคว้า

1. ความต้องการในการพัฒนาดตนเองของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำแนกตามเพศ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์
อยู่ในระดับใด
2. ความต้องการพัฒนาดตนเองระหว่างผู้บริหารโรงเรียนเพศชายกับผู้บริหารโรงเรียน
เพศหญิง แตกต่างกันหรือไม่
3. ความต้องการการพัฒนาดตนเองระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษา
ปริญญาตรีหรือต่ำกว่ากับผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี แตกต่างกันหรือไม่
4. ความต้องการการพัฒนาดตนเองระหว่างผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากกับผู้บริหาร
โรงเรียนที่มีประสบการณ์น้อย แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ความต้องการการพัฒนาตนเองระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนพิเศษชายกับผู้บริหาร โรงเรียนพิเศษหญิง แตกต่างกัน
2. ความต้องการการพัฒนาตนเองระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษา ปริญญาตรีหรือต่ำกว่ากับผู้บริหาร โรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี แตกต่างกัน
3. ความต้องการการพัฒนาตนเองระหว่างผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์มากกับผู้บริหาร โรงเรียนที่มีประสบการณ์น้อย แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความต้องการในการพัฒนาตนเอง หมายถึง การเสริมสร้างความรู้และทักษะในการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งในวิจัยนี้จำแนกการพัฒนาตนเองของผู้บริหาร โรงเรียนเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1.1 การพัฒนาด้านวิชาการ หมายถึง การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียน กับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ความรู้เกี่ยวกับการพิจารณาแผนการสอนของครู ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ความรู้ความสามารถในการจัดทำแผนงานวิชาการของโรงเรียน และความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการนิเทศงาน เป็นต้น

1.2 การพัฒนาด้านจิตใจ จริยธรรม คุณธรรม หมายถึง การเสริมสร้างตนเองเกี่ยวกับบุคลิกภาพ การทำตนเป็นแบบอย่าง ความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ความเป็นผู้มีคุณธรรม ความสามารถในการเข้ากับชุมชน และความเป็นผู้นำที่ดี เป็นต้น

1.3 การพัฒนาด้านทักษะการบริหารงาน หมายถึง การเสริมสร้างตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการบริหารงานในหน้าที่ ความรับผิดชอบ ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ความสามารถในการติดตามงาน ความสามารถในการวางแผนและกำหนดเป้าหมายของหน่วยงาน รวมทั้งความสามารถในการเสนอแนะหรือให้คำปรึกษาหารือกับผู้ร่วมงาน เป็นต้น

1.4 การพัฒนาด้านสุขภาพ หมายถึง การเสริมสร้างตนเองเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพร่างกาย การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การพักผ่อนหย่อนใจ การออกกำลังกาย รวมทั้งการมีครอบครัวที่เป็นสุข เป็นต้น

2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคคลผู้ทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุดในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในปีการศึกษา 2544 และในวิจัยนี้ได้จำแนกสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 เพศ หมายถึง สถานภาพทางกายภาพของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งในวิจัยนี้จำแนกดังนี้

2.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนเพศชาย

2.1.2 ผู้บริหารโรงเรียนเพศหญิง

2.2 วุฒิการศึกษา หมายถึง ประกาศนียบัตรชั้นสูงสุดที่ผู้บริหารโรงเรียนได้รับ และในวิจัยนี้จำแนกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

2.2.1 ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า

2.2.2 สูงกว่าปริญญาตรี

2.3 ประสบการณ์ หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งในวิจัยนี้จำแนกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

2.3.1 ประสบการณ์น้อย หมายถึง ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนต่ำกว่า 10 ปี

2.3.2 ประสบการณ์มาก หมายถึง ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป